

Spis treści

Słowo wstępne (MIECZYŚLAW KLIMOWICZ) 7

Od Redakcji (SŁAW KRZEMIEN-OJAK) 9

Pojęcia ogólne (ANTONINA KŁOSKOWSKA) 13

POJĘCIA I PROBLEMY WIEDZY O KULTURZE

ANTONINA KŁOSKOWSKA

KULTURA 17

Powstanie i rozwój pojęcia 17. Istota kultury 21. Dziedziny i kategorie kultury 24. Kultura symboliczna 30. Religia 32. Nauka 33. Sztuka 36. Jedność, pluralizm i hierarchia wartości kultury symbolicznej 39. Kultura ludowa, kultura popularna i kultura elitarna 42. Funkcje symboli i wartości 45. Bibliografia 49.

ANTONINA KŁOSKOWSKA

KULTURA NARODOWA 51

Kultury narodowe a etniczne 51. Ojczyzna i kanon kultury narodowej 52. Etnocentryzm i ksenofobia 56. Identyfikacja narodowa 58. Bibliografia 61.

ALDONA JAWŁOWSKA

KONTRKULTURA 63

Termin „kontrkultura” 63. Zasięg czasowy i terytorialny kontrkultury 65. Idee i dążenia kontrkultury 67. Formy działania ruchu 69. Organizacje i ludzie ruchu 71. Co zostało z kontrkultury? 73. Kultura alternatywna 73. Kontrkultura w Polsce 75. Hippisi 76. Młodzi terapeuci 77. Grupy religijne 78. Nowe formy aktywności twórczej 78. Punk-rock 82. Pomarańczowa alternatywa 83. Znaczenie kultury alternatywnej 84. Bibliografia 84.

MARIA RENATA MAYENOWA

JĘZYK 87

Wstępna definicja języka 87. Znak językowy 87. Fonem i cechy dystyngtywne 88. Język i mówienie 89. Niebiologiczny charakter znaków języka 90. Język jako system 92. Znaczenie wyrazu 93. Podwójna artykulacja 93. Morfem 94. Systemowość słownika 95. Ekonomia języka 97. Klasyfikacja znaków 98. Przełączniki 99. Możliwość mówienia o języku 100. Funkcje komunikacyjne języka 101. Uniwersalia językowe 103. Język a kultura 104. Podstawy analizy wypowiedzi 106. Zachowania językowe 107. Bibliografia 109.

JAN SZCZEPAŃSKI **INTELIGENCJA 111**

Rozwój pojęcia 111. Klasyfikacje definicji inteligencji 112. Struktura inteligencji i wewnętrzne hierarchie 115. Problem wewnętrznej spójności inteligencji 120. Inteligencja a inne klasy społeczne 123. Inteligencja i kultura 124. Bibliografia 126.

JAN SZCZEPAŃSKI **INTELEKTUALIŚCI 127**

Wstęp 127. Kategoria intelektualistów; jej zmieniająca się treść i definicje 128. Intelektualiści w życiu współczesnych społeczeństw 135. Zakończenie 140. Bibliografia 141.

STEFAN AMSTERDAMSKI **NAUKA 143**

Uwagi wstępne 143. Nowożytny ideał nauki 145. Autonomia nauki 153. Instytucjonalizacja nauki 157. Profesjonalizacja badań naukowych 161. Etyczne problemy nauki współczesnej 170. Nauka a racjonalność 175. Bibliografia 186.

JERZY SZACKI **IDEOLOGIA 189**

Wieloznaczność terminu „ideologia” 189. Główne problemy sporne 190. Wartościujące ujęcie ideologii 191. Opisowe sensy terminu „ideologia” 192. Ideologia a grupa społeczna 195. Twórcy i odbiorcy ideologii 198. Instytucjonalne ramy ideologii 199. Spór o „koniec wieku ideologii” 201. Bibliografia 203.

JERZY SZACKI **TRADYCJA 205**

Różne znaczenia terminu „tradycja” 205. Tradycja jako transmisja społeczna 206. Tradycja a kultura 207. Aspekty tradycji: „dziedziczenie” i „wola dziedziczenia” 209. Zmiana poglądów na tradycję 211. Tradycja jako problem filozoficzny 215. Bibliografia 216.

BOGUSŁAW SUŁKOWSKI **ZABAWA 219**

Pojęcie 219. *Pars pro toto* kultury 223. Od świątecznej zabawy do rozrywki czasu wolnego 227. Próżnujący i nie próżnujący 230. Humor, śmiech i rozrywka 232. Otwarty świat gry społecznej 233. Bibliografia 234.

Indeks nazwisk 237
Skorowidz rzeczy 243